

Stadsarchief Rotterdam Jaaroverzicht 2023

Beste lezer,

Voor u ligt het Jaaroverzicht 2023, een selectie resultaten en hoogtepunten van Stadsarchief Rotterdam. Ik licht er graag twee uit: het programma rondom het koloniale verleden van Rotterdam en digitaliseren op verzoek.

In Nederland en Rotterdam herdachten we in 2023 de afschaffing van de slavernij en het einde van contractarbeid in het Koninkrijk der Nederlanden. Het stadsarchief leverde een bijdrage aan het Rotterdamse programma. We hebben bijzondere stukken uitgeleend aan musea, en voor de hal van het archief hebben we een tentoonstelling gemaakt met (originele) koloniale bronnen uit de collectie van het stadsarchief. Meer dan 1.000 basisschoolleerlingen hebben deelgenomen aan een, speciaal voor dit onderwerp ontwikkeld, educatief programma. Ook vanuit de gemeentelijke organisatie was er grote belangstelling voor de tentoonstelling: vele collega's hebben de tentoonstelling bezocht en workshops gevolgd. Hiermee heeft het archief een belangrijke bijdrage geleverd aan het breder bekend maken van deze minder bekende periode uit de Rotterdamse geschiedenis.

De service 'Digitaliseren op Verzoek' is flink gegroeid en ik ben heel blij dat bezoekers het stadsarchief ook op deze manier weten te vinden. Aanvragers van een archiefstuk ontvangen binnen twee weken een link naar het gescande stuk. Wat veel bezoekers niet weten, is dat daar heel wat voorbereidingen aan vooraf gaan. Stukken moeten gecontroleerd en soms gerestaureerd worden voordat deze gescand kunnen worden. Na het scannen zijn de stukken voor iedereen toegankelijk via de website. Onze medewerkers doen dit graag, want ze krijgen direct eer van hun werk.

Het bovenstaande en nog veel meer maakt mij ongelooflijk trots. U kunt dit allemaal lezen in ons jaaroverzicht.

Veel leesplezier!

Jantje Steenhuis
Stadsarchivaris van Rotterdam

Stadsarchief Rotterdam
Hofdijk 651, 3032 CG Rotterdam
stadsarchief.rotterdam.nl

Volg ons op:

Studiezaal

Bezoeken: 5.896

Opgevraagde stukken: 29.882

Informatieverzoeken e-mail: 10.527

Informatieverzoeken telefoon: 1.910

Toegankelijk maken

Er zijn 40 nieuwe archieftoegangen gepubliceerd en 10.000 nieuwe foto's toegevoegd aan de website, waaronder een groot deel van de collectie van persfotograaf Cock Tholens. Het gaat om prachtige zwart-wit nieuwsfoto's en alledaagse taferelen.

Dankzij subsidie van de Keramiekstichting is een deel van het bedrijfsarchief van de laatste Rotterdamse tegelbakkerij 'De Bloempot' gedigitaliseerd en online te bekijken. Het gaat om de periode 1843-1873. Het archief bevat registers met klanten en debiteuren, balansen, het ovenboek, inventarissen van de voorraad en een correspondentieboek.

Bezoekers kunnen via de website verbeteringen en aanvullingen op de beschrijvingen doorgeven. Na publicatie van een archieftoegang of collectie ontvingen we veel reacties; dit jaar zijn er 900 verwerkt.

Service verlenen

Sinds 28 februari kan iedereen op adres zoeken in de bouwdoSSIERS van Rotterdam. De bouwvergunningen die zijn verleend in de periode 1861-2010 zijn doorzoekbaar. Rotterdammers die hun huis willen verbouwen kunnen nu in één oogopslag zien welke vergunningen en (originele) tekeningen aanwezig zijn om op te vragen in de studiezaal.

Over een paar jaar is dit bezoek aan de studiezaal niet meer nodig. Eind 2023 is gestart met de digitalisering van de bouwdoSSIERS. De bouwdoSSIERS worden per jaar gescand, te beginnen bij 1948; deze bouwdoSSIERS zijn vanaf 2024 te vinden op de website.

Sinds 1 oktober heeft de studiezaal nieuwe openingstijden. Op maandag en dinsdag is de studiezaal alleen in de ochtend open.

De vraag naar de service 'Digitaliseren op Verzoek' is flink toegenomen: er zijn maar liefst 3.000 inventarisnummers gedigitaliseerd.

Steenrijg, ...	162,15
Timmer, ...	10,68
3650 Engelse kroessteen a / 57	208,04
14000 Oude ijfelsteen a / 3 1/2	49,-
" Kalk ruim 102 mud a / 68	70,-
" 22 kisten Smeer a 40	8,80
600 Exp. huy	6,-
10 Hekke 100 lb	50,-
Latten op de loogen	8,65
6 Steen mandjes	1,50
Zand	12,-
Spykers en cleven	1,68
	<u>660,-</u>

Oven boek

De Oven bouwvallig zijnde, is derhalve afgebroken tot op de kruining van het schoorgat, de oude zijmuren zijn blijven staan doch benedenwaarts uitgetrokken ten einde er eene muur van kroessteen in te maken zynde van tevoren geheel van ijfelsteen gemaakt. Het afbreken is begonnen 22 November 1848 door den Meester H. P. Pleisier, geholpen door de knechts uit de fabriek. Gemeldde Pleisier heeft den oven alleen opgemetseld tot aan de schoorsteen, waer na er nog een metselaar by gekomen. Het geheele werk is afgevoerd 20 January 1849. Ten einde het werk te bevoegen is den oven met oud hout gestookt den 18 January van middags 3 tot 5 avonds 10 uren en 19 January van middags 2 tot 3 nachts 4 uren waer na de schuif is ingestoken. Den 23 January is men met het zetting begonnen en den 26 January het vuur ingezaan. By het inthalen is derhalve volmaakt zonder schouw van binnen. In de schoorsteen was onder het stoken eene scheuring gekomen midden in het kruin gat tot aan de eerste zolden welke na het stoken vanzelf weder gesloten is. De binnenmuren zijn gemaakt van een halve kroessteen doch om de drie lagen een heel van verband met het oude werk. De kruining is een heel kroessteen met twee lagen ijfelsteen op het hoogste punt. De zijmuren en kruin zijn met smeer gemetseld, zoodat de een halve steen aan de binne zijde der schoorsteen tot aan de vliering, de andere zijde der muren en de buit

Toezicht houden

De gemeentearchivaris houdt toezicht op het beheer van informatie bij de gemeente Rotterdam en overheidsorganisaties in de regio die publiekrechtelijke taken uitvoeren. Namens de gemeentearchivaris heeft het team Toezicht op de informatiehuishouding verschillende inspecties en onderzoeken uitgevoerd bij de gemeente Rotterdam en bij overheidsorganisaties in de regio, zoals Ombudsman Rotterdam-Rijnmond, gemeente Lansingerland en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. De gemeentearchivaris doet tweejaarlijks verslag over het uitgevoerde toezicht en het beheer van de archiefbewaarplaats aan het college van burgemeester en wethouders. Het college verantwoordt zich met dit verslag aan de raad en Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.

Verwerven

Op 18 april heeft het stadsarchief het eerste aandeel in de Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaartmaatschappij NV ontvangen. Precies op die dag 150 jaar eerder werd de naam Reuchlin & Co veranderd in de [Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart-Maatschappij \(NASM\)](#). Bij de oprichting van de NASM overhandigden de oprichters Plate en Reuchlin het eerste aandeel van hun bedrijf aan Prins Hendrik 'de Zeevaarder', die beschermheer was van de Holland Amerika Lijn. Dit aandeel is al die tijd in bewaring gebleven bij de familiestichting Reuchlin. De betachterkleinzoon van Otto Reuchlin, Henri Reuchlin, heeft het aandeel overgedragen aan burgemeester Ahmed Aboutaleb, die het weer heeft overgedragen aan het stadsarchief.

Het team Archieven en Collecties heeft veel interessante bronnen over de geschiedenis van Rotterdam verworven. Daaronder zijn razzia-documenten, twintig interviews met Oekraïense vluchtelingen over hun situatie en verblijf in Rotterdam en een film over de bouw van de Maastunnel.

Het eerste aandeel

Laten zien

Op de Rotterdamdag (RTM) van het International Film Festival Rotterdam (IFFR) waren twee films uit het stadsarchief te zien over Museum Boijmans van Beuningen. Het gaat om de documentaire Depot 'Reflecting Boijmans' van Sonia Herman Dolz en de film Bouw Museum Boymans uit de jaren 30 van de vorige eeuw.

Dit jaar vierde Nederland in Rotterdam tien jaar Koningsdag. Het stadsarchief werkte mee aan een expositie over de rijke koninklijke historie van Rotterdam in de Maastunnel en heeft koninklijke beelden op de website gezet die iedereen kon downloaden.

Medewerkers laten graag zien wat de taak van het stadsarchief is en wat je er kunt vinden. De open dag in oktober trok bijna 300 bezoekers. Gedurende het jaar zijn allerlei rondleidingen gegeven aan bezoekers, ambtenaren van de gemeente en medewerkers van partners uit de stad en regio. Ook op de website laten we een [kijkje in de keuken van het archief](#) zien.

Op weg naar een nieuw stadsmuseum heeft 'Ook van jou!' een 60 meter lange raamexpositie gemaakt aan de Wilhelminakade. Voor de expositie is werk gekozen uit de Collectie Rotterdam waar de collectie van het stadsarchief onderdeel van uitmaakt.

Het stadsarchief heeft ook meegewerkt aan exposities, filmvertoningen en series. Denk aan de stadstekenars in de Kunsthal, de herpremière van de Zuurkool Western uit 1969 en de serie [Rotterdamse Mysteries](#), die is gemaakt met Museum Rotterdam en de gemeente Rotterdam.

Restauratie van de kaart van De Vou voor een tentoonstelling in de Kunsthal Rotterdam.

Rondleiding door het depot tijdens de open dag

Educatie

Bezoeken

Leerlingen PO en VO: 1.428

Studenten MBO/HBO/WO: 252

Volwassenen: 48

Geschiedenislokaal010: 10.363

Gegeven lessen

LessonUp: 254

Kennis delen

Sinds 2009 gaat burgemeester Aboutaleb elk jaar een dag met Rotterdamse schoolkinderen en medewerkers van het stadsarchief naar herinneringscentrum Kamp Westerbork. Voorafgaand aan het bezoek doen de kinderen in het stadsarchief onderzoek naar vanuit Westerbork gedeporteerde kinderen. De voorbereidende les en het bezoek aan Westerbork hebben als doel om de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog tastbaar te maken. Na een rondleiding gaat de burgemeester in gesprek met de kinderen over tolerantie en begrip voor elkaar.

Ieder jaar organiseert Stadsarchief Rotterdam een vakverdiepingsbijeenkomst voor collega's binnen en buiten de organisatie. Dit jaar met het thema 'kwetsbaarheden van archieven'. Er is onder andere gesproken over wateroverlast en digitale kwetsbaarheid. Praktische workshops en een rondleiding door het archief waren ook onderdeel van het programma.

Herdenken

Op 1 juli ging het Herdenkingsjaar Slavernijverleden van start. Kunst- en cultuurinstellingen in Rotterdam organiseerden activiteiten voor alle Rotterdammers om hierbij stil te staan – zo ook het stadsarchief.

In de hal van het stadsarchief is de tentoonstelling Koloniaal Rotterdam in het archief te zien, met (originele) bronnen en archiefstukken. Initiatiefneemster van de motie 'Rotterdams slavernijverleden geeft inzicht en verbindt', Peggy Wijntuin, opende op 29 juni de tentoonstelling. Haar motie is de aanleiding geweest voor het onderzoek naar het koloniale verleden van Rotterdam.

Op de webpagina over [het koloniale verleden](#) staat meer informatie over dit onderzoek. Daarnaast wordt stap voor stap uitgelegd hoe je zelf onderzoek kunt doen naar je (koloniale) familiegeschiedenis.

Voor de bovenbouw van het Rotterdamse basisonderwijs is een gratis lesprogramma ontwikkeld. Het lesprogramma bestaat uit een inleidende les en een bezoek aan het stadsarchief inclusief de voorstelling Peter Peper. In totaal hebben ruim 1.000 leerlingen de les gevolgd en de voorstelling bekeken.

Aan musea zijn verschillende archiefstukken uitgeleend voor tentoonstellingen over het koloniale verleden. Zo is de ingekleurde kaart van De Vou gerestaureerd, gedigitaliseerd en uitgeleend voor de tentoonstelling '(H)Erkennen, Herbouwen - Wonderkamers van het Rotterdamse koloniaal verleden' in de Kunsthal Rotterdam.

Op 31 maart was het precies 80 jaar geleden dat geallieerde bommen op de wijk Bospolder-Tussendijken neerkwamen. Bij dit bombardement kwamen minstens 453 mensen om en werd een deel van de wijk verwoest. Verhalenhuis Belvédère maakte een boekje over dit 'vergeten bombardement', met onder andere foto's uit de collectie van het stadsarchief.

Rond de herdenking van het bombardement op Rotterdam van 14 mei is de collectie van fotograaf Grimeyer onder de aandacht gebracht. De amateurfotograaf fotografeerde Rotterdam tijdens en twee jaar na de Tweede Wereldoorlog. Er zijn nieuwe foto's aan [de collectie](#) toegevoegd en oude foto's zijn opnieuw gescand.

◀ Opening tentoonstelling 'Koloniaal Rotterdam in het archief' door Peggy Wijntuin

Bereik via websites

Stadsarchief.rotterdam.nl: 255.171

Archieven.nl: 34.585

Wiewaswie.nl: 20.333

Rotterdam.nl: 3.148

Brandgrens.nl: 11.384

Bereik via media

Vermeldingen in kranten
& tijdschriften: 166

Volgers

Facebook: 4.177

Instagram: 4.729

LinkedIn: 1.357

YouTube: 451

Twitter/X: 4.688

Herinneren

Op 10 en 11 november 1944 vond de razzia van Rotterdam en Schiedam plaats. Ruim 52.000 mannen werden gedwongen tewerkgesteld. Tijdens de herdenkingsbijeenkomst in 2019 ontstond het eerste idee voor een razziamonument. De straatnamen- en gedenktekencommissie is vanaf dat eerste moment betrokken geweest. De Stichting Razzia Monument Rotterdam is de initiatiefnemer. Samen met de commissie is gezocht naar een passende locatie. Op 10 november werd, in de stromende regen, het monument van Anne Wenzels onthuld door burgemeester Ahmed Aboutaleb.

Publiceren

Het Rotterdams Jaarboekje bestaat al sinds 1888 en wordt, dankzij de steun van de historische vereniging Roterodamum, ieder jaar door het stadsarchief uitgegeven. Het jaarboekje 2023, dat gaat over 2022, is het 121ste boekje en de eerste van een nieuwe reeks boekjes in een nieuw jasje. De vormgeving en opzet zijn aangepast. Meer kleur, meer beelden en er zijn een paar rubrieken geschrapt en nieuwe rubrieken bijgekomen. Het nieuwe Rotterdams Jaarboekje is op woensdag 8 november gepresenteerd in het Schielandhuis. Op 9 september zijn de

eerste exemplaren van het straatnamenboek 'Drie Joodse bioscoopexploitanten en een bijzondere radioloog' overhandigd aan de zoon van radioloog Daniël den Hoed en de bewoners van de Rotterdamse wijk Little C. Dit boekje is een uitgave van het stadsarchief en werd gemaakt in samenwerking met de straatnamen- en gedenktekencommissie die de straten in Little C in 2017 heeft vernoemd.

Samenwerken

Op vrijdag 16 juni nam stadsarchivaris Jantje Steenhuis drie documenten in ontvangst als start van de verdere samenwerking met de Willem de Kooning Academie en mediaplatform Chicks And The City. Beide partijen willen (een deel van) hun archief voor de eeuwigheid bewaren in [het stadsarchief](#).

De samenwerking met Erfgoed Leiden en het Noord-Hollands Archief is verder uitgebouwd op het gebied van dienstverlening en innovatie. Een concreet voorbeeld is het gezamenlijk onderzoeken van chatfunctie en het delen van kennis.

◀ Het razziamonument aan de Parkkade.
Fotografie Peter Schmidt

Organisatie

Medewerkers: 64,91 fte

Aantal vrijwilligers: 25

Aantal trainees: 0

Aantal stagiairs: 3

Begin jaren 50 van de vorige eeuw neemt de populariteit van het rolschaatsen bij de jeugd toe. Ondanks inspanningen van de in 1949 opgerichte Nederlandse Rolschaats Bond om de sport te professionaliseren, zien politie en gemeenten het voornamelijk als gevaarlijk kinderspel. Zij maken zich zorgen over jongelui op rolschaatsen die zich met 'onverantwoordelijke snelheid' tussen winkelend publiek en verkeer begeven.

In de zomer van 1956 opent aan de Noorderhavenkade de eerste Rotterdamse openbare rolschaatsbaan. Het parcours ligt op een groot plein tussen twee complexen van noodscholen aan de Gordelweg en de Stadhoudersweg. De Rotterdamse Rolschaatsvereniging 'Blijberg' (Blijdorp en Bergpolder) houdt er trainingen en wedstrijden, en tussendoor kunnen scholieren de baan gebruiken. Persfotograaf Cock Tholens van het Rotterdamsch Parool neemt kort na de opening deze vrolijke foto van een grote groep rolschaatsende kinderen op de Noorderhavenkade.

